

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Łabuda

Protokolant: st.sekretarz sądowy Katarzyna Kanduła-Gładecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 marca 2015 r. w Warszawie sprawy

z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

przeciwko (...) SA w W.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanemu wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

"Za czynności wykonane na zlecenie Pożyczkobiorcy (...) pobiera prowizje i opłaty bankowe przewidziane w "Taryfie prowizji i opłat bankowych w (...) Spółce Akcyjnej, zwanej dalej "Taryfą", które mogą ulegać zmianom w zależności od: 1. zmiany poziomu inflacji w wysokości podawanej do publicznej wiadomości przez Główny Urząd Statystyczny 2. zmiany kosztów obsługi pożyczki, w szczególności zmiany cen połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych, rozliczeń międzybankowych, zmiany opłat ponoszonych w związku z wykonywaniem umowy za pośrednictwem przedsiębiorców współpracujących z (...) SA oraz w wyniku wprowadzenia nowych przepisów prawnych";

(...) SA może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w przypadku stwierdzenia, że informacje podane we wniosku o udzielenie pożyczki lub dokumenty, na podstawie których podjęto decyzję o udzieleniu pożyczki, nie są zgodne ze stanem faktycznym lub prawnym. 2. W przypadku rozwiązania umowy, Pożyczkobiorca ma obowiązek spłaty całości zadłużenia wynikającego z umowy zadłużenia w terminie 7 dni.";

"W przypadku niedotrzymania warunków, o których mowa w ust.1 pkt. 1 [Kredytobiorca w całym okresie kredytowania ma dotrzymywać warunki uprawniające go - jako Posiadacza rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego nr ..., prowadzonego przez (...) S.A., do korzystania z obsługi w ramach programu bankowości osobistej (...)/prywatnej (...), określonych w umowie o prowadzenie tego rachunku], przez okres 6-ciu miesięcy, (...) SA dostosuje wysokość marży/oprocentowania do obowiązującej w (...) SA oferty standardowej.";

"Ze względu na to że umowa ma charakter umowy zawieranej na odległość w przypadku, gdy

wielkości o których mowa w ust. 1-3 [całkowity koszt pożyczki, całkowita kwota do zapłaty, rzeczywista roczna stopa oprocentowania], do dnia zawarcia umowy ulegną zmianie, wówczas Pożyczkobiorca, wraz z podpisaniem przez (...) SA jednym egzemplarzem umowy otrzyma na adres korespondencyjny, informację o aktualnej wysokości tych wielkości, która stanowi integralną część umowy";

"Pożyczkobiorca zobowiązuje się do dostarczenia do (...) SA informacji i dokumentów niezbędnych do oceny zdolności kredytowej w trakcie trwania umowy w przypadku zaistnienia co najmniej jednej z poniższych przesłanek:

1)wystąpienia zaległości w spłacie przez Pożyczkobiorcę zobowiązań wobec (...) SA, innych banków, lub instytucji finansowych";

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych;

3. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie, kwotę 600 (sześćset) złotych;

4. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej.

SSO Jacek Łabuda

Sygn. akt XVII AmC 3506/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 marca 2013 roku powód – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - domagał się uznania za niedozwolone i zakazania wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy stosowanych przez pozwanego – (...) S.A. w W. o treści:

1. "Za czynności wykonane na zlecenie Pożyczkobiorcy (...) pobiera prowizje i opłaty bankowe przewidziane w "Taryfie prowizji i opłat bankowych w (...) Spółce Akcyjnej, zwanej dalej "Taryfą", które mogą ulegać zmianom w zależności od: 1. zmiany poziomu inflacji w wysokości podawanej do publicznej wiadomości przez Główny Urząd Statystyczny 2. zmiany kosztów obsługi pożyczki, w szczególności zmiany cen połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych, rozliczeń międzybankowych, zmiany opłat ponoszonych w związku z wykonywaniem umowy za pośrednictwem przedsiębiorców współpracujących z (...) SA oraz w wyniku wprowadzenia nowych przepisów prawnych";

2. (...) SA może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w przypadku stwierdzenia, że informacje podane we wniosku o udzielenie pożyczki lub dokumenty, na podstawie których podjęto decyzję o udzieleniu pożyczki, nie są zgodne ze stanem faktycznym lub prawnym. 2. W przypadku rozwiązania umowy, Pożyczkobiorca ma obowiązek spłaty całości zadłużenia wynikającego z umowy zadłużenia w terminie 7 dni";

3. "W przypadku niedotrzymania warunków, o których mowa w ust.1 pkt. 1 [Kredytobiorca w całym okresie kredytowania ma dotrzymywać warunki uprawniające go - jako Posiadacza rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego nr ..., prowadzonego przez (...) S.A., do korzystania z obsługi w ramach programu bankowości osobistej (...)/prywatnej (...), określonych w umowie o prowadzenie tego rachunku], przez okres 6-ciu miesięcy, (...) SA dostosuje wysokość marży/oprocentowania do obowiązującej w (...) SA oferty standardowej";

4. "Ze względu na to że umowa ma charakter umowy zawieranej na odległość w przypadku, gdy wielkości o których mowa w ust. 1-3 [całkowity koszt pożyczki, całkowita kwota do zapłaty, rzeczywista roczna stopa oprocentowania], do dnia zawarcia umowy ulegną zmianie, wówczas Pożyczkobiorca, wraz z podpisanym przez (...) SA jednym egzemplarzem umowy otrzyma na adres korespondencyjny, informację o aktualnej wysokości tych wielkości, która stanowi integralną część umowy";

5. "Pożyczkobiorca zobowiązuje się do dostarczenia do (...) SA informacji i dokumentów niezbędnych do oceny zdolności kredytowej w trakcie trwania umowy w przypadku zaistnienia co najmniej jednej z poniższych przesłanek: 1)wystąpienia zaległości w spłacie przez Pożyczkobiorcę zobowiązań wobec (...) SA, innych banków, lub instytucji finansowych".

Nadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu oraz przeprowadzenie rozprawy także pod nieobecność powoda.

Powód wskazał, iż pozwany prowadzi działalność gospodarczą przedmiotem której jest m.in. pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych. Ponadto

określił, iż pozwany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawiera z konsumentami umowy kredytu konsumenckiego obejmujące kwestionowane postanowienia.

W ocenie powoda wskazane postanowienie wzorca umowy stanowi niedozwoloną klauzulę, gdyż jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów. Wypełniałoby tym hipotezę art. 385[1] § 1 k.c., zgodnie z którym niedozwolonymi są postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, niezgodnione z nim indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy – z wyłączeniem postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W szczególności powód wskazał, iż zakwestionowane postanowienie oznaczone nr 1 jest odpowiednikiem niedozwolonych klauzul wskazanych w art. 385 [3] w pkt 9 i 10 k.c., zaś postanowienie o nr 3 jest odpowiednikiem niedozwolonej klauzuli wskazanej w art. 385 [3] w pkt 9 k.c.

W odpowiedzi na pozew z dnia 6 maja 2013 roku pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W zakresie postanowienia oznaczonego nr 1 pozwany podniósł, iż zostało wyrwane z kontekstu, a treść przesłanek zmiany opłat i prowizji jest we wzorcu umowy sformułowana w sposób precyzyjny. Jego zdaniem nie ma podstaw prawnych do zakwalifikowania zaskarżonej klauzuli jako niedozwolonej na podstawie art. 385 [3] pkt 9 i 10 k.c. ze względu na to, że reguluje główne świadczenia stron. Odnośnie zapisu oznaczonego nr 2 pozwany wskazał, iż ma on charakter prewencyjny, a skutek prawny jaki z niego wynika w postaci rozwiązania umowy bez wypowiedzenia jest adekwatny do publiczno-prawnych wymogów przewidzianych przepisami Prawa bankowego dotyczących zapewnienia przez bank bezpieczeństwa środków pieniężnych w nim zdeponowanych. Z kolei kwestionowane postanowienie o nr 3 w ocenie pozwanego nie wypełnia przesłanek określonych w art. 385 [1] k.c., gdyż nie stanowi ono rażącego naruszenia interesów konsumenta z uwagi na to, że konsument w chwili zawarcia umowy z pozwanym jest informowany o spełnieniu określonych warunków w celu uzyskania pożyczki. Nawiązując do zapisu oznaczonego nr 4 pozwany wyjaśnił, iż wysłanie do klienta informacji o aktualnych wartościach pożyczki jest ściśle związane ze specyfiką procesu jej udzielania, a ponadto uważa, iż treść kwestionowanego zapisu stanowi informację o okoliczności wystąpienia różnicy w niektórych parametrach pożyczki i uzasadnia to specyfiką zawierania umowy na odległość. Odnosząc się do klauzuli nr 5 pozwany wskazał, iż jest ona realizacją publicznoprawnego obowiązku banku do badania sytuacji kredytobiorcy przy ocenie zdolności kredytowej.

Na rozprawie w dniu 12 marca 2015 roku pełnomocnicy stron podtrzymali stanowiska przedstawione w pismach procesowych złożonych w toku postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany – (...) S.A. w W. – prowadzi działalność gospodarczą obejmującą m.in. pozostałą działalność bankową, działalność maklerską i zarządzanie funduszami, pozostałą finansową działalność usługową gdzie indziej nie sklasyfikowaną z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych, leasing finansowy oraz pozostałe formy udzielania kredytów. W ramach tej działalności posługiwał się w obrocie z konsumentami postanowieniami zawartymi odpowiednio w „Umowie pożyczki z pakietem ubezpieczeniowym”, Umowie pożyczki (...), „Umowie kredytu (...)/(...)” oraz w „Umowie pożyczki (...) z pakietem ubezpieczeniowym” o treści:

1. "Za czynności wykonane na zlecenie Pożyczkobiorcy (...) pobiera prowizje i opłaty bankowe przewidziane w "Taryfie prowizji i opłat bankowych w (...) Spółce Akcyjnej, zwanej dalej "Taryfą", które mogą ulegać zmianom w zależności od: 1. zmiany poziomu inflacji w wysokości podawanej do publicznej wiadomości przez Główny Urząd Statystyczny 2. zmiany kosztów obsługi pożyczki, w szczególności zmiany cen połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych, rozliczeń międzybankowych, zmiany opłat ponoszonych w związku z wykonywaniem umowy za pośrednictwem przedsiębiorców współpracujących z (...) SA oraz w wyniku wprowadzenia nowych przepisów prawnych";
2. (...) SA może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w przypadku stwierdzenia, że informacje podane we wniosku o udzielenie pożyczki lub dokumenty, na podstawie których podjęto decyzję o udzieleniu pożyczki, nie są zgodne ze

stanem faktycznym lub prawnym. 2. W przypadku rozwiązania umowy, Pożyczkobiorca ma obowiązek spłaty całości zadłużenia wynikającego z umowy zadłużenia w terminie 7 dni";

3. "W przypadku niedotrzymania warunków, o których mowa w ust.1 pkt. 1 [Kredytobiorca w całym okresie kredytowania ma dotrzymywać warunki uprawniające go - jako Posiadacza rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego nr ..., prowadzonego przez (...) S.A., do korzystania z obsługi w ramach programu bankowości osobistej (...)/prywatnej (...), określonych w umowie o prowadzenie tego rachunku], przez okres 6-ciu miesięcy, (...) SA dostosuje wysokość marży/oprocentowania do obowiązującej w (...) SA oferty standardowej";

4. "Ze względu na to że umowa ma charakter umowy zawieranej na odległość w przypadku, gdy wielkości o których mowa w ust. 1-3 [całkowity koszt pożyczki, całkowita kwota do zapłaty, rzeczywista roczna stopa oprocentowania], do dnia zawarcia umowy ulegną zmianie, wówczas Pożyczkobiorca, wraz z podpisanym przez (...) SA jednym egzemplarzem umowy otrzyma na adres korespondencyjny, informację o aktualnej wysokości tych wielkości, która stanowi integralną część umowy";

5. "Pożyczkobiorca zobowiązuje się do dostarczenia do (...) SA informacji i dokumentów niezbędnych do oceny zdolności kredytowej w trakcie trwania umowy w przypadku zaistnienia co najmniej jednej z poniższych przesłanek: 1)wystąpienia zaległości w spłacie przez Pożyczkobiorcę zobowiązań wobec (...) SA, innych banków, lub instytucji finansowych".

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd w oparciu o twierdzenia zawarte w wniesionych przez strony pismach procesowych oraz dokumentach, które zostały do nich załączone. W szczególności pozwany nie kwestionował okoliczności stosowania zaskarżonych wzorców umowy w ramach prowadzonej działalności.

Zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. W konsekwencji nie mogły być przedmiotem postępowania dowodowego okoliczności przedmiotowo nieistotne, zaś postępowanie dowodowe zostało ograniczone do normatywnie wyrażonych przez ustawodawcę przesłanek uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Okolicznością sporną między stronami było, czy przedmiotowe postanowienia miały charakter niedozwolony w myśl art. 385[1] § 1 k.c.

Stosownie do treści art. 385[1] §1 k.c., aby dane postanowienie umowne mogło być uznane za niedozwolone, musi ono spełniać cztery przesłanki tj.: (I) postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem, (II) ukształtowane przez postanowienie prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, (III) powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta oraz (IV) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.

Analizując niedozwolony charakter kwestionowanych zapisów w niniejszym postępowaniu konieczne jest przede wszystkim ustalenie, czy tak sformułowane, nie określają głównych świadczeń stron, co wykluczałoby możliwość uznania ich za niedozwolone w obrocie konsumenckim zgodnie z dyspozycją art. 385[1] § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że nie może zostać uznane za niedozwolone postanowienie określające główne świadczenia stron umowy jeżeli zostało sformułowane w sposób jednoznaczny.

Wskazać bowiem należy, że przedmiotowe postanowienia nie dotyczą głównych świadczeń stron w umowie, którymi w niniejszej sprawie jest po stronie pozwanego zobowiązanie do udzielenia i obsługi pożyczki/kredytu, a po stronie konsumenta korzystanie z pożyczki/kredytu na warunkach określonych w umowie. Zaskarżone postanowienia

dotyczą więc zasad wykonywania umowy pożyczki/kredytu. W tym kontekście nie sposób zatem zgodzić się z zarzutem pozwanego, iż inkryminowane postanowienia dotyczą głównych świadczeń stron w umowie.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie może w tej sprawie mieć znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umownego. Sąd nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy pozwanym, a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiejkolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny ex ante i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że pozwany wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z wykorzystaniem go.

Dla zastosowania omawianego przepisu przesłanki II (sprzeczność z dobrymi obyczajami) i III (rażące naruszenie interesów konsumenta) muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażące naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes.

Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno – gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.

W niniejszej sprawie dobrym obyczajem jest, by przedsiębiorca nie wykorzystywał swej uprzywilejowanej pozycji kontraktowej, będącej rezultatem stosowania przez niego jednostronnie ustalonego wzorca umowy. Przedstawianie konsumentom do akceptacji warunków umowy zawierających zapisy, kształtujące ich prawa i obowiązki w sposób mniej korzystny niż wynika to z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, niewątpliwie przeczy powyższemu. Oczekiwany jest także, by pozwany przedsiębiorca nie przenosił na konsumenta ryzyka związanego z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą.

W zakresie oceny stopnia naruszenia interesów konsumentów Sąd tutejszy podziela opinię Sądu Apelacyjnego w Warszawie (wyrok z dnia 2006-06-27, sygn. akt VI ACa 1505/05), że naruszenie interesów konsumenta, aby było rażące, musi być doniosłe czy też znaczące. Natomiast interesy konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale też każdy inny, chociażby niewymierny. Zaliczyć tu można również dyskomfort konsumenta, spowodowany takimi okolicznościami jak strata czasu, naruszenie prywatności, niedogodności organizacyjne, wprowadzenie w błąd oraz inne uciążliwości, jakie mogłyby powstać na skutek wprowadzenia do zawartej umowy ocenianego postanowienia. Przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy groźących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomowana firma), bądź to z konsumentem (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres groźących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności.

Częstokroć konieczne jest również ustalenie, jak wyglądałyby prawa i obowiązki konsumenta w sytuacji braku analizowanej klauzuli (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 roku, sygn. akt III SK 21/06 oraz z dnia 11 października 2007 roku, sygn. akt III SK 9/07). Jeżeli przepisy ogólne stawiają konsumenta w lepszej sytuacji niż postanowienia proponowanej umowy, to w zasadzie postanowienia te należy uznać za niedozwolone. Odstępstwo od tej zasady możliwe jest tylko, o ile zmiana jest uzasadniona specyfiką wzajemnych świadczeń lub jest kompensowana innymi postanowieniami wzorca.

Należy także wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 385 [1] § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385 [3] k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule

uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu ma znacząco ułatwić wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385 [1] §1 k.c.

W niniejszej sprawie rozważania dotyczące kwestionowanych postanowień należy rozpocząć od zapisu oznaczonego numerem 1 dotyczącego uprawnienia pozwanego do zmiany wysokości pobieranych opłat i prowizji w związku z obsługą pożyczki/kredytu. Pozwany zastrzegł, iż zmiany są możliwe w przypadku: „1. zmiany poziomu inflacji w wysokości podawanej do publicznej wiadomości przez Główny Urząd Statystyczny 2. zmiany kosztów obsługi pożyczki, w szczególności zmiany cen połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych, rozliczeń międzybankowych, zmiany opłat ponoszonych w związku z wykonywaniem umowy za pośrednictwem przedsiębiorców współpracujących z (...) SA oraz w wyniku wprowadzenia nowych przepisów prawnych”.

Odnosząc się do treści inkryminowanego zapisu nie ma wątpliwości co do tego, że okoliczności mające wpływ na zmianę prowizji i opłat zostały przez pozwanego wymienione w sposób przykładowy i stanowią katalog otwarty. Pozwany w kwestionowanym zapisie posługuje się sformułowaniem „w szczególności” a tym samym uzależnia ewentualne zmiany w Taryfie opłat i prowizji od własnej woli. Zgodnie z art. 385 [3] pkt 9 k.c. niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności przyznają kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, co w kontekście niniejszej sprawy wiąże się z uprawnieniem Banku do oceny czy zaszły przesłanki zawarte w treści postanowienia oraz możliwością dowolnego interpretowania zapisu. Pozwany nie określa precyzyjnie zasad zmiany opłat i prowizji, tj. czy zmiany te będą uwzględniać obniżenie kosztów czy tylko podwyższenie, przenosząc tym samym ryzyko ekonomiczne na konsumenta. W konsekwencji powyższego Bank może swobodnie kształtować wysokość opłat i prowizji w trakcie trwania umowy zawartej z konsumentem. Konkludując, zapis objęty pozwem jest niedopuszczalny, gdyż na jego podstawie konsument jest narażony na niemożliwe do przewidzenia i zweryfikowania zmiany wysokości opłat i prowizji pobieranych przez Bank. Takie rozwiązanie prowadzi bezsprzecznie do braku równowagi kontraktowej stron umowy. Niezależnie od powyższego podkreślenia wymaga fakt, iż przy ocenie abuzywności powyższego postanowienia nie będzie miał zastosowania art. 385 [3] pkt 10 k.c. (tj. w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie). Zdaniem Sądu, o niedozwolonym charakterze kwestionowanego zapisu przesądza otwarty katalog przyczyn determinujących zmianę wartości opłat i prowizji oraz użycie w treści postanowienia zwrotów o charakterze nieprecyzyjnym i niedookreślonym.

Przechodząc do analizy postanowienia oznaczonego numerem 2 o treści: (...) SA może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w przypadku stwierdzenia, że informacje podane we wniosku o udzielenie pożyczki lub dokumenty, na podstawie których podjęto decyzję o udzieleniu pożyczki, nie są zgodne ze stanem faktycznym lub prawnym. 2. W przypadku rozwiązania umowy, Pożyczkobiorca ma obowiązek spłaty całości zadłużenia wynikającego z umowy zadłużenia w terminie 7 dni” wskazać należy, co następuje.

Kwestionowany zapis jest sprzeczny z dobrymi obyczajami, ponieważ przewiduje dotkliwą sankcję wobec konsumenta w przypadku, gdy informacje wpisane we wniosku o udzielenie pożyczki różnią się z rzeczywistością. Nie należy bowiem bagatelizować sytuacji, w której informacje we wniosku zostały wpisane przez konsumenta z nieostrożności, niecelowo lub w wyniku pomyłki. Bank w prowadzeniu działalności gospodarczej winien wziąć taką okoliczność pod uwagę, w szczególności w trakcie oceny zdolności kredytowej. Dokonywanie czynności prowadzących do rozwiązania umowy wskutek nieprawidłowego ustalenia zdolności kredytowej konsumenta świadczy o braku profesjonalizmu podmiotu oferującego umowy pożyczki/kredytu. Skutkiem rozwiązania umowy bez wypowiedzenia jest obowiązek spłaty przez konsumenta całości zadłużenia wynikającego z umowy w znacząco krótkim terminie. Powyższe postanowienie wzorca umowy powoduje naruszenie interesu ekonomicznego konsumenta, który jest zobowiązany

do spłaty całości zadłużenia, w sytuacji gdy Bank był zobowiązany do rzetelnej weryfikacji dokumentów i danych zgromadzonych we wniosku o udzielenie kredytu/pożyczki. Zdaniem Sądu zastrzeżenie pozwanego dotyczące prawa do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia z obowiązkiem spłaty przez konsumenta całości zadłużenia w terminie 7 dni preferuje przede wszystkim interesy przedsiębiorcy w prowadzonej działalności gospodarczej. W konsekwencji powyższych rozważań nie ulega wątpliwości, iż kwestionowane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza ich interesy.

Analizując postanowienie nr 3 o treści: "W przypadku niedotrzymania warunków, o których mowa w ust.1 pkt. 1 [Kredytobiorca w całym okresie kredytowania ma dotrzymywać warunki uprawniające go - jako Posiadacza rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego nr..., prowadzonego przez (...) S.A., do korzystania z obsługi w ramach programu bankowości osobistej (...)/prywatnej (...), określonych w umowie o prowadzenie tego rachunku], przez okres 6-ciu miesięcy, (...) SA dostosuje wysokość marży/oprocentowania do obowiązującej w (...) SA oferty standardowej" wskazać należy, co następuje.

Przedmiotowy zapis dotyczy konsekwencji niedotrzymania warunków określonych we wzorcu przez okres 6-ciu miesięcy. W takim przypadku Bank dostosuje wysokość marży/oprocentowania do obowiązującej oferty standardowej. Pozwany w zaskarżonym wzorcu nie sprecyzował czym jest oferta standardowa i jakie są jej warunki, co powoduje, że konsument nie ma pewności na jakich warunkach zawarł umowę kredytu. Zapis ten jest nieprecyzyjny i niejednoznaczny, a ponadto pozwany ma możliwość samodzielnie określić, co stanowi ową ofertę już w trakcie trwania umowy. Konsument zaś nie jest w stanie skontrolować, czy wysokość marży/oprocentowania po zmianie odpowiada ofercie standardowej. Wobec powyższego podnieść należy, iż kwestionowane postanowienie naraża konsumenta na niemożliwe do przewidzenia konsekwencje związane z niewypełnieniem warunków umowy. Treść przedmiotowego zapisu uprawnia Bank do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, co w rozumieniu art. 385 [3] pkt. 9 k.c. stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Wskazać również należy, iż Sąd nie kwestionuje możliwości zmiany marży/oprocentowania przez pozwanego, jednakże niedozwolony charakter postanowienia przejawia się w jego nieprecyzyjnym i niejednoznacznym zapisie. Ze względu na powyższe przedmiotowe postanowienie w sposób rażący narusza interesy ekonomiczne konsumenta.

Odnosząc się do postanowienia oznaczonego nr 4 o treści: "Ze względu na to że umowa ma charakter umowy zawieranej na odległość w przypadku, gdy wielkości o których mowa w ust. 1-3 [całkowity koszt pożyczki, całkowita kwota do zapłaty, rzeczywista roczna stopa oprocentowania], do dnia zawarcia umowy ulegną zmianie, wówczas Pożyczkobiorca, wraz z podpisaniem przez (...) SA jednym egzemplarzem umowy otrzyma na adres korespondencyjny, informację o aktualnej wysokości tych wielkości, która stanowi integralną część umowy" wskazać należy, co następuje.

Pozwany w kwestionowanym zapisie zastrzegł, iż do dnia zawarcia umowy ulegną zmianie: całkowity koszt pożyczki, całkowita kwota do zapłaty, rzeczywista roczna stopa oprocentowania. Tak skonstruowane postanowienie powoduje, iż konsument w momencie zapoznania się z warunkami wzorca umowy nie jest poinformowany o rzeczywistych kosztach pożyczki, gdyż do dnia zawarcia umowy ulegną one zmianie. Wskazać należy, iż pozwany pozbawia konsumenta prawa do pełnej i rzetelnej informacji, dotyczącej istotnych warunków zawieranej umowy, a klauzula objęta pozwem pozwala mu na zmianę parametrów finansowych wchodzących w skład kosztów pożyczki. W rezultacie, kwestionowany zapis jest sprzeczny z dobrymi obyczajami, a Bank niewątpliwie wykorzystuje swą uprzywilejowaną pozycję przy zawieraniu umowy. Konsument w chwili zawarcia umowy powinien mieć pewność co do jej warunków, a przede wszystkim rzeczywistych kosztów jakie poniesie. Działanie pozwanego godzi w równowagę kontraktową stron, gdyż w momencie podpisania umowy pożyczki informacje o jej rzeczywistych parametrach finansowych posiada jedynie Bank. Stosowanie inkryminowanego zapisu oznacza, że Bank dopuszcza, aby ostatecznie umowa mogła zostać zawarta na innych warunkach, niż zostało to uzgodnione z klientem, co zaprzecza samej istocie umowy. Wobec powyższego zapis oznaczony numerem 4 stanowi niedozwolone postanowienie wzorca umowy w rozumieniu art. 385 [1] k.c.

Przechodząc do analizy postanowienia nr 5 o następującej treści: „Pożyczkobiorca zobowiązuje się do dostarczenia do (...) SA informacji i dokumentów niezbędnych do oceny zdolności kredytowej w trakcie trwania umowy w przypadku

zaistnienia co najmniej jednej z poniższych przesłanek: 1)wystąpienia zaległości w spłacie przez Pożyczkobiorcę zobowiązań wobec (...) SA, innych banków, lub instytucji finansowych" wskazać należy, co następuje.

Pozwany w myśl kwestionowanego postanowienia zastrzegł, iż konsument jest zobowiązany do dostarczenia do Banku informacji i dokumentów, niezbędnych do oceny zdolności kredytowej w trakcie trwania umowy, w przypadku wystąpienia zaległości w spłacie zobowiązań wobec pozwanego, innych banków oraz wobec instytucji finansowych. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż pozwany nie sprecyzował w sposób jasny rodzaju zaległości, których dotyczy powyższy obowiązek nałożony na konsumenta, w szczególności nie określił kwot i terminów jakie konsument musi przekroczyć aby został na niego nałożony obowiązek przedłożenia wskazanych przez pozwanego informacji i dokumentów. Istotny jest zatem fakt, by konsument zawierając umowę z pozwanym miał kompleksową informację dotyczącą konsekwencji w sytuacji przekroczenia terminu w spłacie zobowiązań, bądź zaległości wynikającej z niedopłaty określonej kwoty. Możliwa jest również sytuacja, w której konsument nie będzie wiedział o zaległości wobec pozwanego, gdyż kwestionowany wzorec umowy, a także ustawa o kredycie konsumenckim, nie przewiduje obowiązku informowania pożyczkobiorcy o zaistniałej zaległości. Wobec powyższego podnieść należy, iż kwestionowany zapis został sformułowany w sposób ogólny i niejasny. Ponadto konsekwencje naruszenia obowiązku nałożonego na konsumenta przez pozwanego mogą być dotkliwe, włącznie z wypowiedzeniem umowy. Sąd nie kwestionuje prawa i obowiązku pozwanego do oceny zdolności kredytowej konsumenta przed udzieleniem kredytu. Nie wydaje się natomiast zasadne aby taka kontrola była dokonywana w trakcie trwania umowy. W konkluzji stwierdzić należy, że postanowienie wzorca umowy kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza ich interesy.

Konsekwencją powyższego jest uznanie, że zakwestionowane klauzule nie uwzględniają i nie zabezpieczają interesu konsumenta, jako słabszej strony umowy, co prowadzi do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nierównorzędny i rażąco dla niego niekorzystny.

Mając więc na uwadze powyższe, na podstawie art. 385[1] §1 k.c. Sąd uznał przedmiotowe postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, zaś na podstawie art. 479[42] §1 k.p.c. zakazał wykorzystywania ich w obrocie konsumenckim.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Przyznane stronie koszty stanowią wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 360 zł - ustalone na podstawie § 14 ust. 3 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Mając na uwadze wynik sprawy, orzeczenie o nakazaniu pobrania od strony pozwanej opłaty od pozwu uzasadnia art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej zarządzono na podstawie art. 479[44] k.p.c.